

Die Jahreszeiten

Joseph Haydn
in een bewerking van
Arjan van Baest

met medewerking van

Kathelijn van Dongen - sopraan
Peter Vos - tenor
Peter-Paul van Beekum - bas

Gabrielka Clout - piano
Jef Geerinckx - fluit
Adrie van Beurden - hobo
Denus van Gorp - klarinet
Jac van Trier - fagot

dirigent
Arjan van Baest

Zondag 7 december 2025
Grote Kerk
's-Hertogenbosch

's-Hertogenbosch

Vocaal Ensemble

programma

SPONSORS

Dit concert wordt mede mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van:

Gemeente 's-Hertogenbosch
Hetteema Tervooren Fonds
RABOclubSupport

WELKOM

De tijden veranderen. Het 's-Hertogenbosch' Vocaal Ensemble is volgend jaar zeventig lentes jong. Het HVE begon als een jongerenkoor. Dat zou je niet zeggen als je ons nu ziet, met een flink aantal leden in de herfst van hun leven. Gelukkig duurt de herfst lang tegenwoordig... Volgend jaar geven we een jubileumconcert. Zie hierover elders in het boekje.

Ook de jaargetijden veranderen, maar ze hebben nog steeds elk hun specifieke kwaliteiten. De lente waarin de natuur ontwaakt uit haar winterslaap. De zomer met zijn (overvloed aan) zon en vakanties. De herfst met prachtig gekleurde bladeren en paddenstoelen. De winter waarin we mijmeren over sneeuw en ijs en de gezelligheid van de kersttijd.

Het HVE gaat vandaag een verkorte versie van Die Jahreszeiten van Joseph Haydn voor u uitvoeren. Onze dirigent (en componist) Arjan van Baest heeft dit arrangement gemaakt en daarin ruimte gelaten voor gedichten. Deze zijn gemaakt door onze tenor-solist Peter Vos en gaan over de veranderingen van de jaargetijden in deze tijd.

Aan het concert werken drie vocale solisten mee, een pianist en vier houtblazers. Tijdens het concert is er geen pauze. Na afloop kunt u, mogelijk mede geïnspireerd door het door ons gezongen wijnlied, een drankje verkrijgen.

We wensen u een hele fijne middag!

Namens het 's-Hertogenbosch' Vocaal Ensemble,

Sibo Oskam, voorzitter

Denkt u eraan het geluid van uw mobiele telefoon uit te zetten?

SOLISTEN

Kathelijn van Dongen is zangeres, jurist, vocal coach en eigenaar van haar eigen zangschool LokaalZes. Ze volgde de laatste jaren zanglessen bij Paula de Wit en Hanneke de Wit. Kathelijn is een veelzijdig zangeres die van muziektheater houdt, ze zong rollen als Suzanne in 'Les Saltimbanques' (Gannes), Belinda en Second Witch in 'Dido and Aeneas' (Purcell) en Euridice in 'Orfeo ed Euridice' (Gluck) en onlangs maakte ze een uitstap naar de rol van Buttercup in the Pirates of Penzance. Ze treedt vaak op als oratoriumsoliste. Ze zong vele jaren als remplaçant bij het Groot Omroepkoor, bij de Nederlandse Reisopera en Consensus Vocalis. Afgelopen jaren heeft ze lesgegeven aan de opleiding Klassiek Muziektheater aan de Fontys Hogeschool voor de Kunsten. Kathelijn heeft een grote interesse voor de werking van de stem. Ze ontwikkelde een zangmethode 'Connective Voice' waarmee ze mensen helpt hun zingen te ontwikkelen door verbinding met hun stem (terug) te vinden.

Peter Vos heeft met zijn lyrische tenorstem een lange staat van dienst in binnen- en buitenland. Hij wordt geroemd om zijn warme en dynamische interpretaties, vooral in J.S. Bach's Passionen. Hij heeft een breed repertoire dat reikt van opera en operette, grote oratoriumwerken tot kleine en intieme voorstellingen met bijvoorbeeld zijn eigen KLIMT-ensemble (het Klein Intiem MuziekTheater). Samen met Arjan van Baest, pianist/arrangeur en Joke Hodes concerteert hij op kleine podia en tussen de schuifdeuren. Hij combineert zijn muzikale passie en optredens met zijn werk als arts voor mensen met een verstandelijke beperking, waarmee hij zijn veelzijdigheid en toewijding toont.

Peter-Paul van Beekum is wiskundeleraar, dirigent en zanger. Hij studeerde zang bij Hanneke Kaasschieter en Xenia Meijer. Daarnaast werd hij gecoacht door Wilke te Brummelstroete, Hanneke de Wit, Geert Berghs en Ruud van Iterson. Recentelijk speelde hij de rol van Mr. Perzik in “De Vliegende Hollander” (bij De Klippertournee) en de bariton solo in het Oratorio de

Noël van Saint-Saëns.

Peter-Paul zingt regelmatig bij Studium Chorale onder leiding van Hans Leenders, Bachkoor Holland onder leiding van Gijs Leenaars en het Brabant Koor onder leiding van Louis Buskens.

Tevens is hij vaste dirigent van jong kamerkoor Sequentus, inval dirigent bij onder andere 's-Hertogenbosch' Vocaal Ensemble, Nijmeegs Studenten Koor Alphons Diepenbrock en Koor Surplus, en leidt diverse multidisciplinaire projecten.

INSTRUMENTALISTEN

©Adelaide Rosina

Gabrielka Clout (1978) werkte sinds het afronden van haar opleidingen viool- en piano als repetitor/pianist met diverse operagezelschappen, koren en musici en dirigeerde vanaf die tijd ook soms. Het plezier in het werken met een groep, bracht haar ertoe om koordirectie te gaan studeren aan de FHK in Tilburg bij Louis Buskens (diploma Ba 2015). Sinds februari 2023 is zij dirigent van Gemengd Koor Cantabile Breda en ze dirigeert daarnaast Gemengd Koor Malkander en

Gemengd Koor Cantiqua in Tilburg. Verbinding, menselijkheid en kwaliteit zijn sleutelwoorden voor Gabrielka als mens en musicus. Ze is altijd op zoek naar een zo goed mogelijke combinatie van deze begrippen in haar werk.

Jef Geerinckx (fluit, Bladel, 1965) volgde zijn muziekopleiding aan het Brabants Conservatorium in Tilburg. Na het behalen van het diploma Docerend Musicus bij Hannie Barendrecht studeerde hij af bij Raymond Delnoye voor het diploma Uitvoerend Musicus. Hij was jarenlang als fluitist en piccoloïst verbonden aan de Koninklijke Militaire Kapel in Den Haag en trad veel op met kamermuziekensembles, van fluit-harp duo tot pianotrio en blaas sextet. Momenteel is Jef freelance musicus en zelfstandig docent dwarsfluit en ensemblecoach, maar ook het dirigeren van orkesten is hem niet vreemd. Hij geeft les bij meerdere kunstinstellingen in de Brabantse regio, waaronder o.a. bij de Regionale Muziekschool 's-Hertogenbosch, welke hij mede heeft opgericht in 2013.

Adrie van Beurden speelt al jaren met veel plezier hobo in diverse gezelschappen. Het repertoire gaat van opera tot kamermuziek en Bach behoort tot de absolute favorieten. Tegenwoordig verdiept hij zich ook in de uitvoering op de authentieke Barokhobo.

Denus van Gorp studeerde klarinet aan het Brabants Conservatorium bij Dona Söhngen en Walter Boeykens. Als musicus speelt hij projectmatig binnen verschillende formaties, variërend van klarinetchoirs, kamermuziekensembles tot projectorkesten. Daarnaast speelt hij graag in begeleidingsorkesten of ensembles de bekende klassieke koorwerken van onder meer Haydn, Beethoven en Mozart. Dit concert is dan ook weer de kers op de taart en speelt hij met musici en dirigent waarmee hij vaker heeft gespeeld.

Jac van Trier (1961, Tilburg) is docent geschiedenis en hij speelt klarinet en fagot. Hij begon als klarinettist bij Harmonie 'Concordia van 1839'. Vanaf 1995 volgde hij een aantal jaren fagotles en van 2016 tot 2018 studeerde hij barokfagot bij Eva Jansen. Hij was van 2008 tot 2024 fagottist bij Stichting Bachcantates Tilburg, onder de bezielende leiding van Martien van Woerkom en Arjan van Baest. Momenteel speelt hij in het Zuid-Nederlands Begeleidingsorkest o.l.v. Lex Wiersma (o.a. opera's Idomeneo, Aïda, Cavalleria Rusticana, Madama Butterfly en onlangs samen met Projectkoor Brabant het Auschwitz Requiem van Sinto-componist Roger Moreno Rathgeb). Ook speelt hij regelmatig mee in het Möbius-Ensemble o.l.v. Carl van Kuyck en Gyda Stephensen (o.a. Requiem van Mozart).

Peter van Aar is werkzaam als regisseur/tekstschrijver en presentator/dagvoorzitter. Met zijn bedrijf 'p.a producties' schrijft, regisseert en produceert hij podiumproducties.

DIRIGENT

Arjan van Baest (1969) werkt als componist, dirigent en pianist/organist in kerk, concertzaal en theater. Hij maakt deel uit van het 'Leistra en Van Baest', dat als duo en als kwintet in theaters door het hele land een programma speelt met liedjes van Harry Bannink. Met tenor Peter Vos en violiste Joke Hodes vormt Arjan het Klimt Ensemble. Voor dit ensemble schrijft hij veel arrangementen. Samen met Evert van Merode is Arjan het artistieke hart van Stichting Muziek Nu. Sinds 2019 bestaat ook Stichting Muziekwerk, bedoeld voor de realisering van muziek(theater)-

projecten van Arjan; deze stichting werkt toe naar een integrale opname van de musical 'Thomas' Passie', waarvoor Arjan de muziek schreef. Verschillende composities van Arjan zijn opgenomen op cd: koorwerken op 'Pro Luce', kleinkunstliedjes op 'Lezen in bed', liturgische muziek op 'Licht en liefde' en 'Naamloze naaste', kamermuziek op 'Dromen op muziek', pianomuziek op 'Piano Works' en 'Tranquility', orgelmuziek op 'Organ Works' en liederen op teksten van Brabantse dichters op 'Frisse wind'. Al deze cd's zijn ook te vinden op Spotify en andere streamingdiensten.

Arjan studeerde compositie bij Kees Schoonenbeek, koordirectie bij Louis Buskens (cum laude) en orkestdirectie bij Arjan Tien. Aan de Universiteit van Tilburg promoveerde hij op een proefschrift over muziek, tekst en betekenis.

KOOR

Op 6 januari 1956 ging een groep jonge, enthousiaste koorzangers onder de naam 's-Hertogenbosch' Jongerenkoor van start. In 1973 werd de naam veranderd in **'s-Hertogenbosch' Vocaal Ensemble (HVE)**. De eerste dirigent was Frans van Amelsfoort. Hij werd opgevolgd door Evert van Trigt, Thieu Lax, Marc Versteeg, Wilco Brouwers, Jos Akkermans en Marc Buys. Sinds oktober 2021 is de muzikale leiding in handen van Arjan van Baest.

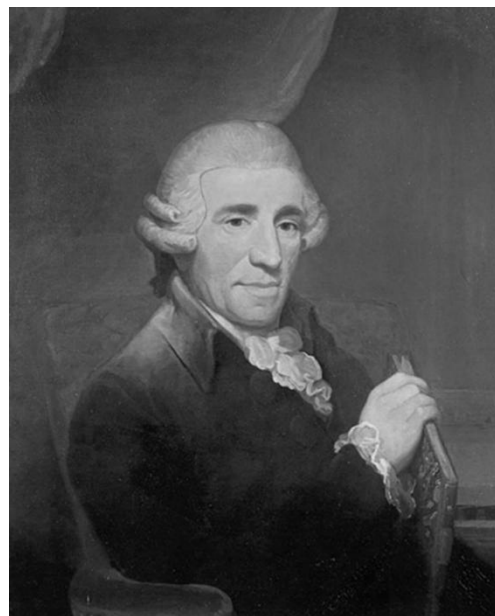
Het repertoire is gevarieerd. Vanouds klassiek, van grote populaire werken Bach's Johannes Passion, de Messiah (Händel), Petite messe solennelle (Rossini) tot werken van bescheiden omvang, maar ook werken van hedendaagse componisten zoals Jenni Brandon, Elaine Hagenberg, Morton Lauridsen, Stephen Paulus en Sarah Quartel. Regelmatig worden er concerten gegeven van Renaissance tot en met hedendaags - a capella of met begeleiding. Na bijna 70 jaar is het koor nog springlevend. Voor meer informatie zie:

www.shertogenboschvocaalensemble.nl

TOELICHTING

Joseph Haydn ontmoet de 21e eeuw

Die Jahreszeiten (1801) was de laatste grote compositie van Joseph Haydn (1732-1809). Na het immense succes van *Die Schöpfung* werd Haydn door zijn librettist, baron Gottfried van Swieten, overgehaald om opnieuw een groots oratorium te componeren. Als inspiratie diende het gedicht *The Seasons* van de Schotse dichter James Thomson - een populair werk uit de achttiende eeuw dat het landelijke leven door de seizoenen heen bezingt.

Haydns *Die Jahreszeiten* is een viering van het leven op het platteland en de verbondenheid met het ritme van de natuur. Drie personages voeren ons door het jaar: Simon, de oude, wijze boer; zijn dochter Hanne; en Lukas, de jonge boer. Samen schetsen zij een wereld waarin lente, zomer, herfst en winter elk hun eigen karakter hebben. Haydn schreef muziek die bruist van levenslust en vindingrijkheid. Hij gebruikte het orkest als volwaardig verteller: je hoort het kwinkeleren van vogels, het zoemen van insecten, het rommelen van onweer. Het is programmatische muziek avant la lettre.

Het originele oratorium duurt ruim twee uur en vereist een volledig symfonieorkest, solisten en groot koor. Prachtig, maar niet erg praktisch en vooral onbetaalbaar. Enkele jaren geleden maakte ik daarom een ingrijpende bewerking: de tijdsduur werd teruggebracht tot ongeveer vijftig minuten en de orkestpartituur werd getransformeerd in een intieme bezetting van vier houtblazers en piano. Het is een transformatie die past bij onze tijd: compacter, wendbaarder, maar niet met minder zeggingskracht.

Ruim twee eeuwen na de première staat de voorspelbaarheid van de natuur die Haydn bezong onder druk. De seizoenen volgen niet meer trouw de patronen die generaties lang het bestaan bepaalden. Lenten komen te vroeg, winters blijven uit. Waar Haydn schreef over de eeuwige kringloop, ervaren wij iets dat uit balans lijkt te raken. Op mijn verzoek voegde Peter Vos een poëtische spiegel toe die hier over gaat, en die ons confronteert met onze eigen tijd. In onze uitvoering is Haydns meesterwerk een gesprek geworden tussen toen en nu, tussen tijdloze schoonheid en actuele urgentie.

Dit concert doet wat kunst in essentie doen moet: het laat ons voelen, kijken, nadenken. Het zingt vragen - met warmte, met humor, met verwondering. Hoe gaan wij om met veranderingen? Hoe verhouden wij ons tot een natuur die tegelijk vertrouwd én vreemd geworden is? De poëzie die door de partituur heen is geweven, is niet bedoeld als contrast, maar als echo. Een eigentijdse stem die resoneert met wat Haydn componeerde, maar die ook durft te benoemen wat er veranderd is. Het is een uitnodiging om anders te luisteren - niet alleen naar wat de muziek zegt, maar ook naar wat zij oproept in ons, hier en nu. Geniet van de schoonheid die Haydn ons twee eeuwen geleden schonk, maar sta ook stil bij de vragen die onze eigen tijd ons stelt - "Dan breekt de grote morgen aan."

Arjan van Baest

TEKST

Die Jahreszeiten, Joseph Haydn

Tekst: Gottfried von Swieten

DER FRÜHLING

Die Einleitung stellt den Übergang vom Winter zum Frühling dar.

1. Rezitativ

Simon (der alte, weise Bauer):

Seht, wie der strenge Winter flieht!
Zum fernen Pole zieht er hin.

Ihm folgt auf seinen Ruf
der wilden Stürme brausend Heer
mit grässlichem Geheul.

Lukas (der junge Bauer):

Seht, wie vom schroffen Fels der Schnee
in trüben Strömen sich ergießt!

Hanne (Simons Tochter):

Seht, wie vom Süden her,
durch laue Winde sanft gelockt,
der Frühlingsbote streicht!

2. Chor des Landvolks

Komm, holder Lenz!

Des Himmels Gabe, komm!

Aus ihrem Todesschlaf erwecke die Natur.

Mädchen und Frauen:

Er nahet sich, der holde Lenz,
schon fühlen wir den linden Hauch,
bald lebet alles wieder auf.

Männer:

Frohlocket ja nicht allzu früh!

Oft schleicht, in Nebel eingehüllt,
der Winter wohl zurück und streut
auf Blüt' und Keim sein starres Gift.

Alle:

Komm, holder Lenz!

Des Himmels Gabe, komm!

Auf uns're Fluren senke dich!

Komm, holder Lenz, o komm
und weile länger nicht!

LENTETRANEN

3. Rezitativ

Simon:

Vom Widder strahlet jetzt
die helle Sonn' auf uns herab.

LENTE

De inleiding beschrijft de overgang van winter naar lente.

1. Recitatief

Simon (de oude wijze boer):

Zie hoe de strenge winter vlucht!

Hij reist naar de verre pool.

Op zijn roep volgt

het brullende leger van wilde stormen met

een afgrijselijk gehuil.

Lukas (de jonge boer):

Zie hoe de sneeuw vanaf de ruwe rotsen in

troebele stromen naar beneden gutst!

Hanne (de dochter van Simon):

Zie hoe vanuit het zuiden,
zachtjes gelokt door zachte winden,
de boodschapper van de lente arriveert!

2. Koor van het plattelandsvolk

Kom, lieflijke lente!

Hemels geschenk, kom!

Ontwaak de natuur uit haar doodsslaap.

Meisjes en vrouwen:

Hij komt dichterbij, de lieflijke lente,

we voelen de zachte adem al,

spoedig zal alles weer leven.

Mannen:

Verheug u niet te vroeg!

Vaak kruipt, gehuld in nevelen,

de winter terug en verspreidt

zijn stugge gif over bloesem en knop.

Allen:

Kom, lieflijke lente!

Hemels geschenk, kom!

Daal neer op onze velden!

Kom, lieflijke lente, o kom,

en wacht niet langer!

3. Recitatief

Simon:

Vanuit Ram schijnt nu

de stralende zon op ons neer.

Nun weichen Frost und Dampf,
und schweben laue Dünst' umher;
der erde Busen ist gelöst
erheitert ist die Luft.

4. Bittgesang

Soli und Chor:

Sei uns gnädig, milder Himmel!
Öffne dich und träufe Segen
Über unser Land herab!
Lass deinen Tau die Erde wässern!
Lass Regenguss die Furchen tränken!
Lass deine Lüfte wehen sanft!
Lass deine Sonne scheinen hell!
Uns sprießet Überfluss alsdann,
Und deiner Güte Dank und Ruhm.

5. Rezitativ

Hanne:

Erhört ist unser Fleh'n:
Der laue West erwärmt und füllt
die Luft mit feuchten Dünsten an.
Sie häufen sich; nun fallen sie
und gießen in der Erde Schoß
den Schmuck und Reichtum der Natur.

5a. Freudenlied

Hanne:

O wie lieblich ist der Anblick der Gefilde jetzt!
Kommt, ihr Mädchen, lasst uns wallen
auf der bunten Flur!

Lukas:

O wie lieblich ist der Anblick der Gefilde jetzt!
Kommt, ihr Burschen, lasst uns wallen
zu dem grünen Hain!

Hanne:

Seht die Lilie, Seht die Rose, Seht die
Blumen all!

Lukas:

Seht die Auen, seht die Wiesen,
seht die Felder all!

Mädchen und Burschen:

O wie lieblich ist der Anblick der Gefilde jetzt!
Lasst uns wallen auf der bunten Flur!

*Nu maken vorst en dampen plaats,
en zweven er zachte nevels rond;
de schoot van de aarde is losgemaakt,
de lucht is opgeklaard.*

4. Smeekbede

Solisten en koor:

*Wees ons genadig, lieve hemelen!
Open u en stort zegeningen uit
Over ons land!
Laat uw dauw de aarde bevochtigen!
Laat de regen de voren doorweken!
Laat uw briesje zachtjes waaien!
Laat uw zon helder schijnen!
Dan zal overvloed voor ons ontkiemen,
En dank en glorie aan uw goedheid.*

5. Recitatief

Hanne:

*Onze smeekbede wordt gehoord:
De zachte westenwind verwarmt en vult
de lucht met vochtige nevels.
Ze hopen zich op; nu vallen ze neer
en gieten in de schoot van de aarde
de sieraden en rijkdommen van de natuur.*

5a. Lied van vreugde

Hanne:

*O, hoe mooi is de aanblik van de velden nu!
Kom, meisjes, laten we wandelen over het
kleurrijke land!*

Lukas:

*O, hoe mooi is de aanblik van de velden nu!
Kom, jongens, laten we wandelen naar het
groene bos!*

Hanne:

Zie de lelie, zie de roos, zie alle bloemen!

Lukas:

*Zie de uiterwaarden, zie de weiden,
Zie alle velden!*

Meisjes en jongens:

*O, hoe mooi is de aanblik van de velden nu!
Laten we wandelen over het kleurrijke land!*

DER SOMMER

Die Einleitung stellt die Morgendämmerung dar.

6. Terzett und Chor

ZOMERHITTE

Sie steigt herauf, die Sonne, sie steigt,
sie naht, sie kommt,
sie strahlt, sie scheint.

Sie scheint in herrlicher Pracht,
in flammender Majestät!

Heil, o Sonne, Heil!

Des Lebens Licht und Quelle, Heil!

Dir jauchzen alle Stimmen,
dir jauchzet die Natur!

7. Rezitativ

Lukas:

Die Mittagssonne brennet jetzt in voller Glut
und gießt durch die entwölkte Luft ihr
mächtiges Feu'r in Strömen hinab.

Ob den gesengten Flächen schwebt im
nieder'n Qualm ein blendend Meer von Licht
und Widerschein.

8. Rezitativ

Hanne:

Willkommen jetzt, o dunkler Hain,
wo der bejahrten Eiche Dach
den kühlen Schirm gewährt,
und wo der schlanken Espe Laub
mit leisem Gelispel rauscht.

Am weichen Moose rieselt da
in heller Flut der Bach,
und fröhlich summend irrt und wirrt
die bunte Sonnenbrut.

Der Kräuter reinen Balsamduft
verbreitet Zephirs Hauch,
und aus dem nahen Busche tönt
des jungen Schäfers Rohr.

9. Rezitativ

Simon:

O seht! Es steigt in der schwülen Luft
Am hohen Saume des Gebirgs
von Dampf und Dunst ein fahler Nebel auf.
Emporgedrängt dehnt er sich aus
und hüllet bald den Himmelsraum
in schwarzes Dunkel ein.

ZOMER

De inleiding verbeeldt de dageraad.

6. Trio en Koor

*Ze komt op, de zon, ze komt op,
ze nadert, ze komt,
ze schijnt, ze straalt.*

*Ze schittert in glorieuze pracht,
in vlamme majesteit!*

Gegroet, o zon, gegroet!

Licht en bron van het leven, redding!

*Alle stemmen bejubelen jou,
de natuur bejubelt jou!*

7. Recitatief

Lukas:

*De middagzon brandt nu in volle glorie en
stort door de wolkeloze lucht zijn machtige
vuur in stromen naar beneden.*

*Boven de verschroeide oppervlakken zweeft
in lage rook een oogverblindende zee van
licht en reflectie.*

8. Recitatief

Hanne:

*Welkom nu, o donker bos,
waar het bladerdak van de oude eik
zijn koele beschutting biedt,
en waar de bladeren van de slanke esp
met een zacht gefluister ritselen.*

*Langs het zachte mos kabbelt de beek daar
in een heldere stroom,
en vrolijk zoemend dwalen en wervelen de
kleurrijke zonnestrallen.*

*Zephyrs adem verspreidt de zuivere
balsemachtige geur van de kruiden,
en vanuit de nabijgelegen struik klinkt
het riet van de jonge herder.*

9. Recitatief

Simon:

*O kijk! In de zwoele lucht,
aan de hoge rand van de bergen,
stijgt een bleke mist op van damp en nevel.
Het schiet omhoog en breidt zich uit
en hult al snel de hemel
in zwarte duisternis.*

Lukas:

Hört, wie vom Tal ein dumpf Gebrüll
den wilden Sturm verkünd't!
Seht, wie von Unheil schwer
de finst're Wolke langsam zieht
und drohend auf die Eb'ne sinkt.

Hanne:

In banger Ahnung stockt
das Leben der Natur.
Kein Tier, kein Blatt beweget sich,
und Todesstille herrscht umher.

10. Chor:

Ach, das Ungewitter naht!
Hilf uns, Himmel!
O wie der Donner rollt!
O wie die Winde toben!
Wo flieh'n wir hin!
Flammende Blitze durchwühlen die Luft,
von zackigen Keilen berstet die Wolke,
und Güsse stürzen herab.
Wo ist Rettung?
Wütend rast der Sturm;
Der weite Himmel entbrennt.
Weh' uns Armen!
Schmetternd krachen Schlag auf Schlag,
die schweren Donner fürchterlich.
Weh' uns, weh' uns!
erschüttert wankt die Erde
bis in des Meeres Grund.

Lukas:

*Luister, hoe vanuit de vallei een dof gebrul
de woeste storm aankondigt!
Zie hoe, zwaar van onheil,
de donkere wolk langzaam wegdrijft
en dreigend neerdaalt op de vlakke.*

Hanne:

*In een angstig voorgevoel
wankelt het leven van de natuur.
Geen dier, geen blad beweegt,
en overal heerst een doodse stilte.*

10. Koor:

*Ah, het onweer nadert!
Help ons, Hemel!
O, hoe de donder rolt!
O, hoe de winden razen!
Waar moeten we naar toe vluchten?
Vlammende bliksemschichten verscheuren
de lucht, de wolken barsten open in puntige
wiggén, en het water stort naar beneden.
Waar is de redding?
Woedend raast de storm woedend;
de wijde hemel staat in lichterlaaie.
Wee ons, arme zielen!
Met donderend geraas schalt knal na knal,
de zware donderslagen zijn angstaanjagend.
Wee ons, wee ons!
Geschokt wankelt de aarde,
naar de bodem van de zee.*

HERFSTSCHERVEN**DER HERBST**

Der Einleitung Gegenstand ist des Landmanns freudiges Gefühl über die reiche Ernte.

11. Rezitativ

Hanne:

Was durch seine Blüte
der Lenz zuerst versprach;
was durch seine Wärme
der Sommer reifen ließ;
zeigt der Herbst in Fülle
dem frohen Landmann jetzt.

Lukas:

Am Rebenstocke blinket jetzt
die helle Traub' in vollem Saft,
und ruft dem Winzer freundlich zu,
dass er, zu lesen sie, nicht weile.

Simon:

Schon werden Kuf' und Fass
zum Hügel hingebacht,
und aus den Hütten strömet
zum frohen Tagewerke
das munt're Volk herbei.

Hanne:

Seht, wie den Berg hinan
von Menschen alles wimmelt!
Hört, wie der Freudenton
von jeder Seit' erschallet!

Lukas:

Die Arbeit fördert lachender Scherz
vom Morgen bis zum Abend hin,
und dann erhebt der brausende Most
die Fröhlichkeit zum Lustgeschrei.

12. Chor:

Juhhe! Juhhe! Der Wein ist da,
Die Tonnen sind gefüllt.
Nun lasst uns fröhlich sein,
und juhhe, juhhe, juh!
aus vollem Halse schrei'n!

Männer:

Lasst uns trinken!
Trinket, Brüder!
Lasst uns fröhlich sein!

Frauen:

Lasst uns singen!
Singet alle!
Lasst uns fröhlich sein!

HERFST

Het onderwerp van de inleiding is het vreugdevolle gevoel van de boer over de overvloedige oogst.

11. Recitatief

Hanne:

*Wat de lente eerst beloofde
door haar bloei;
wat de zomer rijpte
door haar warmte;
betoont de herfst nu
in overvloed aan de vrolijke boer.*

Lukas:

*Aan de wijnstok schittert nu
de heldere druif vol met sap,
en roept vriendelijk tot de wijnboer, dat hij
niet te lang moet wachten hem te plukken.*

Simon:

*De kuip en het vat worden
al naar de heuvel gebracht,
en vanuit de hutten stromen
de vrolijke mensen naar het
vreugdevolle werk van de dag.*

Hanne:

*Kijk hoe de berg krioelt
van de mensen!
Luister naar het geluid van vreugde
dat van alle kanten weerklinkt!*

Lukas:

*Het werk wekt gelach en grappen op
van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat,
en dan verheft de opzwevende cider
de vrolijkheid tot vreugdekreten.*

12. Koor:

*Juhhe! Juhhe! De wijn is er,
De vaten zijn gevuld.
Laten we nu vrolijk zijn,
en juhhe, juhhe, juh!
schreeuw uit volle borst!*

Mannen:

*Laten we drinken!
Drink op, broeders!
Laten we vrolijk zijn!*

Vrouwen:

*Laten we zingen!
Zing allemaal!
Laten we vrolijk zijn!*

<p><u>Alle:</u> Juhhe, juhhe, juh! Es lebe der Wein !</p> <p><u>Männer:</u> Es lebe das Land, wo er uns reift! Es lebe das Fass, das ihn verwahrt! Es lebe der Krug, woraus er fließt! Kommt, ihr Brüder! Füllt die Kannen! Leert die Becher! Lasst uns fröhlich sein!</p> <p><u>Alle:</u> Haida! Lasst uns fröhlich sein Und juhhe, juhhe, juh! aus vollem Halse schrei'n! Juhhe, juh! Es lebe der Wein!</p> <p><u>Frauen:</u> Nun tönen die Pfeifen und wirbelt die Trommel. Hier kreischet die Fiedel, da schnarret die Leier und dudelt der Bock.</p> <p><u>Männer:</u> Schon hüpfen die Kleinen und springen die Knaben; dort fliegen die Mädchen im Arme der Burschen den ländlichen Reih'n.</p> <p><u>Kinder:</u> Haisa, hopsa! Lasst uns hüpfen!</p> <p><u>Männer:</u> Ihr Brüder, kommt!</p> <p><u>Frauen:</u> Haisa, hopsa! Lasst uns springen!</p> <p><u>Männer:</u> Die Kannen füllt!</p> <p><u>Frauen:</u> Haisa, hopsa! Lasst uns tanzen!</p> <p><u>Männer:</u> Die Becher leert!</p> <p><u>Alle:</u> Haida, lasst uns fröhlich sein! Und juhhe, juhhe, juh! aus vollem Halse schrei'n!</p> <p><u>Männer:</u> Jauchzet, lärmet! Springet, tanzet! Lachet, singet! Nun fassen wir den letzten Krug</p> <p><u>Alle:</u> und singen dann in vollem Chor dem freudenreichen Rebensaft!</p>	<p><u>Allen:</u> <i>Juhhe, juhhe, juh! Leve de wijn!</i></p> <p><u>Mannen:</u> <i>Lang leve het land waar hij voor ons rijpt! Lang leve het vat dat hem bewaart! Lang leve de kruik waaruit hij vloeit! Kom, broeders! Vul de kruiken! Leeg de bekers! Laten we vrolijk zijn!</i></p> <p><u>Allen:</u> <i>Hé! Laten we vrolijk zijn! En juhhe, juhhe, juh! Schreeuw uit volle borst! Juhhe, juh! Leve de wijn!</i></p> <p><u>Vrouwen:</u> <i>Nu klinken de fluiten en roffelt de trommel. Hier krijst de viool, daar ratelt de lier, en mekkert de bok.</i></p> <p><u>Mannen:</u> <i>De kleintjes huppelen al en de jongens springen; daar vliegen de meisjes in de armen van de jongens, in het landelijke feestgedruis.</i></p> <p><u>Kinderen:</u> <i>Haisa, hopsa! Laten we huppelen!</i></p> <p><u>Mannen:</u> <i>Broeders, kom!</i></p> <p><u>Vrouwen:</u> <i>Haisa, hopsa! Laten we springen!</i></p> <p><u>Mannen:</u> <i>Vul de kannen!</i></p> <p><u>Vrouwen:</u> <i>Haisa, hopsa! Laten we dansen!</i></p> <p><u>Mannen:</u> <i>Leeg de bekers!</i></p> <p><u>Allen:</u> <i>Haida, laten we vrolijk zijn! En juhhe, juhhe, juh! Roep uit volle borst!</i></p> <p><u>Mannen:</u> <i>Juich, maak lawaai! Spring, dans! Lach, zing! Laten we nu de laatste kruik pakken!</i></p> <p><u>Allen:</u> <i>en dan zingen uit volle borst voor het vrolijke druivennat!</i></p>
--	--

<p>Haisasa, juhhe, juh! Es lebe der Wein, der edle Wein, der Grillen und Harm verscheucht! Sein Lob ertöne laut und hoch in tausendfachem Jubelschall! Haida, lasst uns fröhlich sein! Und juhhe, juhhe, juh! aus vollem Halse schrei'n!</p>	<p><i>Haisasai, juhhe, juh! Leve de wijn, de edele wijn, die grillen en verdriet verjaagt! Laat zijn lof luid en hoog weerklinken in duizendvoudig gejuich! Haida, laten we vrolijk zijn! En juhhe, juhhe, juh! schreeuw uit volle borst!</i></p>
---	--

<p>WINTERSTILTE</p> <p>DER WINTER <i>Die Einleitung schildert die dicken Nebel, womit der Winter anfängt</i></p> <p>13. Rezitativ <u>Simon:</u> Nun senket sich das blasse Jahr, und fallen Dünste kalt herab. Die Berg' umhüllt ein grauer Dampf, der endlich auch die Flächen drückt, und am Mittage selbst der Sonne matten Strahl verschlingt. <u>Hanne:</u> Aus Lapplands Höhlen schreitet her der stürmisch düstre Winter jetzt. Vor seinem Tritt erstarrt in banger Stille die Natur. <u>Simon:</u> Am Ofen schwatzen hier von ihrer Jugendzeit die Väter. Zu Körb' und Reusen flicht die Weidengert' und Netze strickt der Söhne munt'rer Haufe dort. Am Rocken spinnen die Mütter, am laufenden Rade die Töchter, und ihren Fleiß belebt ein ungekünstelt frohes Lied.</p> <p>14. Spinnerlied <u>Frauen und Mädchen:</u> Knurre, schnurre, knurre! Schnurre, Rädchen, schnurre! <u>Hanne:</u> Drille, Rädchen, lang und fein, drille fein ein Fädelein mir zum Busenschleier!</p>	<p>WINTER <i>De inleiding beschrijft de dichte mist waarmee de winter begint.</i></p> <p>13. Recitatief <u>Simon:</u> <i>Nu daalt het bleke jaar neer, en vallen de nevels koud naar beneden. Een grijze mist omhult de bergen, die uiteindelijk ook op de vlakten drukt, en op het middaguur zelf de zwakke zonnestrallen opslokt.</i> <u>Hanne:</u> <i>Uit de grotten van Lapland schrijdt nu de stormachtige, sombere winter hier naar toe. Voor zijn voetstappen uit bevriest de natuur in angstige stilte.</i> <u>Simon:</u> <i>Rond de kachel kletsen de vaders over hun jeugd. De wilgentakken worden gevlochten tot manden en fuiken en de vrolijke bende van de zonen breit er netten. De moeders spinnen aan het spinrokken, de dochters aan het loopwiel, en hun werk wordt opgeluisterd door een ongekunsteld, vrolijk gezang.</i></p> <p>14. Spinnerslied <u>Vrouwen en meisjes:</u> <i>Zoem, spin, zoem! Spin, wieltje, spin!</i> <u>Hanne:</u> <i>Draai, wieltje, lang en fijn, draai een draadje fijn voor mijn boezemsluier!</i></p>
---	---

Weber, webe zart und fein,
webe fein das Schleierlein
mir zur Kirmesfeier!
Außen blank und innen rein,
muss des Mädchens Busen sein,
wohl deckt ihn der Schleier.
Außen blank und innen rein,
fleißig, fromm und sittsam sein,
locket wack're Freier.

15. Rezitativ

Simon

Die Tugend bleibt und leitet uns unwandelbar
durch Zeit- und Jahreswechsel,
durch Jammer oder Freude
bis zu dem höchstem Ziele hin.

NIET OMDAT HET MOET

16. Terzett und Doppelchor

Simon:

Dann bricht der große Morgen an,
der Allmacht zweites Wort erweckt
zu neuem Dasein uns,
von Pein und Tod auf immer frei.

Lukas, Simon:

Die Himmelsporten öffnen sich;
der heil'ge Berg erscheint.
Ihn krönt des Herren Zelt,
wo Ruh' und Friede thront.

Chor, solisten:

Wer darf durch diese Pforten geh'n!
Der Arges mied und Gutes tat.
Wer darf besteigen diesen Berg?
Von dessen Lippen Wahrheit floss.
Wer darf in diesem Zelte wohnen!
Der Armen und Bedrängten half.
Wer wird den Frieden dort genießen!
Der Schutz und Recht der Unschuld gab.

Chor:

O seht, der große Morgen naht.
O seht, er leuchtet schon!
Die Himmelsporten :offnen sich,
der heil'ge Berg erscheint!
Vorüber sind, verbrauset sind die leiden-
vollen Tage des Lebens Winterstürme.
Ein ew'ger Frühling herrscht,
und grenzenlose Seligkeit
wird der Gerechten Lohn.

*Weefster, weef teder en fijn,
weef de sluier fijn
voor mij, voor op de kermis!
Van buiten helder en van binnen zuiver,
moet de boezem van het meisje,
goed bedekt door de sluier zijn.
Van buiten helder en van binnen zuiver,
ijverig, vroom en deugdzaam zijn,
trekt waardige aanbidders aan.*

15. Recitatief

Simon

*De deugd blijft en leidt ons onveranderlijk
door de wisseling van tijd en jaar,
door verdriet of vreugde
naar het hoogste doel.*

16. Trio en Dubbelkoor

Simon:

*Dan breekt de grote morgen aan,
het tweede woord van de Almachtige wekt
ons tot een nieuw bestaan,
voor altijd vrij van pijn en dood.*

Lukas, Simon:

*De poorten van de hemel gaan open;
de heilige berg verschijnt.
Hij wordt bekroond door de tent van de
Heer, waar rust en vrede heersen.*

Koor, solisten:

*Wie mag door deze poorten gaan!
Hij die het kwaad meed en het goede deed.
Wie mag deze berg beklimmen?
Hij van wiens lippen de waarheid vloeide.
Wie mag in deze tent wonen!
Hij die de armen en onderdrukten hielp.
Wie zal daar vrede genieten!
Hij die bescherming en gerechtigheid gaf
aan de onschuldigen.*

Koor:

*O zie, de grote morgen nadert.
O zie, hij schijnt al!
De poorten van de hemel gaan open,
de heilige berg verschijnt!
De dagen van lijden zijn voorbij, vervlogen,
de winterstormen van het leven.
Een eeuwige lente heerst,
en grenzeloze gelukzaligheid zal
de beloning zijn van de rechtvaardigen.*

Solisten:

Auch uns werd' einst ein solcher Lohn!
Lasst uns wirken, lasst uns streben!

Chor:

Lasst uns kämpfen, lasst uns harren,
zu erringen diesen Preis!

Uns leite deine Hand, o Gott!
verleih' uns Stärk' und Mut!

Dann singen wir. Dann geh'n wir ein
in deines Reiches Herrlichkeit.

Amen.

Solisten:

*Ook ons zal ooit zo'n beloning ten deel
vallen! Laten we werken, laten we streven!*

Koor:

*Laten we vechten, laten we verbeiden,
om deze prijs te winnen!*

*Laat uw hand ons leiden, o God!
Geef ons kracht en moed!*

*Dan zingen we. Dan gaan we
de heerlijkheid van uw koninkrijk binnen.*

Amen.

Wilt u de gedichten van Peter Vos nog eens nalezen? Na afloop van het concert liggen bij de uitgang A4-tjes met alle gedichten klaar. Neem er gerust eentje mee naar huis.

KOORLEDEN

Sopranen

Elly de Boer
Maria Claessens-Arts
Jeanette van Dun
Mieke van Huijgevoort
Toos Huting
Marjo Oskam-Heesters
Monique van de Rijt
Paula van der Wel
Christine Westerhof-van Haaften

Alten

Maria Arkesteijn
Trudy van den Brandt
Ineke Bruijns
Saskia Delver
Françoise Maarse
Henrice van Mackelenbergh
Els de Mooij-van de Water
Hannie Poelstra-Mulders
Til van der Sanden-Stoelinga
Esther Vijlbrief

Tenoren

Wim van den Beuken
Willemijn van Doorne
Peter Elemans
Jan van den Heuvel
Theodoor van den Heuvel
Lucie Schoonbrood
Peter Vos

Bassen

Jos Crusio
Willem Jan van Ingen
Guy van Mackelenbergh
Theo Meijer
Sibo Oskam
Peter Spijkers
Jan Turlings

CONCERTAGENDA

In 2026 bestaat ons koor 70 jaar. Daarom geven we op zondagmiddag 8 november 2026 een jubileumconcert. We zingen dan het Gloria van Vivaldi en een selectie uit werken die we eerder gezongen hebben. Het concert vindt plaats in de Grote Kerk.

Op zaterdagmiddag 19 december 2026 kunt u ons al weer horen met een Kerstconcert. We treden dan op samen met Kamerkoor Tourdion uit Waalwijk. HVE zingt onder anderen A Ceremony of Carols van Benjamin Britten.

Wij hopen u in 2026 weer te kunnen ontmoeten!

Het kopieerwerk van dit programmaboekje is verzorgd door:

Copyshop Den Bosch
Orthenstraat 63a
5211 SW 's-Hertogenbosch
Tel. (073) 613 23 98

VRIEND WORDEN?

Ook het 's-Hertogenbosch' Vocaal Ensemble heeft vrienden nodig. Om mooie uitvoeringen te kunnen geven, soms met solisten en orkest, zijn donaties noodzakelijk.

Om vriend te worden kunt u een bijdrage van minimaal 15 euro per jaar doneren. Wij zijn u zeer dankbaar daarvoor!

Voor een bedrag van 50 euro, respectievelijk een veelvoud daarvan, ontvangt u één, respectievelijk meer vrijkaarten.

rekeningnummer: NL87 RABO 0336 7623 13,

*ten name van: Stichting 's-Hertogenbosch' Vocaal Ensemble,
onder vermelding van '[Jaar] donatie HVE'*

MEEZINGEN?

Enthousiast geworden na deze uitvoering en wilt u graag meezingen? U bent van harte welkom. We hebben vooral nog plaats voor **tenoren** en **bassen**.

Er wordt gerepeteerd op woensdagavond van 20:00-22:15 uur in de tafeltenniszaal van PJS, Deken van Ossstraat 1 in Vught. Kom vrijblijvend een keer kijken of neem contact op met:

Sibo Oskam, tel. 06 272 894 23

U kunt ook een mail sturen naar:

info@shertogenboschvocaalensemble.nl